

Nowe europejskie wytyczne szansą na poprawę jakości leczenia (Value-Based Health Care)

- EIT Health opublikowało nowe wytyczne dotyczące wdrażania systemów ochrony zdrowia nakierowanych na wartość (Value-Based Health Care, VBHC). To główny nurt w rozwoju medycyny przyszłości.
- Zasady opublikowano w podręczniku EIT Health, który w jednym miejscu zbiera doświadczenia ponad 240 pionierów Value-Based Health Care z 22 europejskich krajów.
- Zdaniem ekspertów, epidemia COVID-19 może przyspieszyć wdrażanie elementów VBHC. Aby tak się stało również nad Wisłą konieczne jest wprowadzenie odpowiednich regulacji prawnych związanych z przetwarzaniem danych medycznych oraz większa otwartość na publikowanie np. przez szpitale wyników leczenia.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) i Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) szacują, że obecnie aż około 30 proc. zasobów wykorzystywanych w ochronie zdrowia jest marnowana. Najczęstsze powody to występowanie u pacjentów powikłań, które wymagają leczenia, a które można było przewidzieć oraz wdrożenie terapii, która nie była konieczna. Innym źródłem strat mogą być także nieefektywne procedury administracyjne¹. Nowe wytyczne EIT Health, zebrane w świeżo wydanym opracowaniu *“Implementing Value-Based Health Care: Handbook for Pioneers”*, dotyczą przede wszystkim standaryzacji mierzenia wyników terapeutycznych, która dziś jest jednym z największych wyzwań w zarządzaniu ochroną zdrowia w większości krajów Unii Europejskiej. Raport EIT Health pokazuje, że problem ten dotyczy nie tylko krajów Europy Środkowo-Wschodniej, ale też takich krajów, jak Szwecja, która posiada jedno z najlepszych systemów opieki zdrowotnej w Europie. Na przykładzie ortopedii, autorzy raportu wskazują, że mimo, że szwedzkie kliniki ortopedyczne są uznawane za najlepsze na świecie, różnice w wynikach terapeutycznych pacjentów po wszczępieniu endoprotezy biodra są znaczące. Analizy pokazały, że pacjenci leczeni w szpitalach zajmujących niższe pozycje w rankingach efektywności wymagają powtórnego leczenia w ciągu dwóch lat od pierwszej operacji. To sześciokrotnie gorsze wyniki niż te osiągnięte przez najlepiej oceniane w rankingach kliniki. Z kolei z analiz narodowego funduszu zdrowia w Walii wynika, że 19% operacji usunięcia zaćmy nie poprawiło wzroku pacjentów. Biorąc pod uwagę koszty jednej operacji (ok. 730 euro) nieefektywność tej procedury medycznej okazała się znacząca. Podobne dane zaczęto zbierać także w Polsce, gdzie od 2017 roku funkcjonuje program KOS-zawał monitorujący efektywności środków wydawanych na pacjentów po zawale podczas leczenia szpitalnego, rehabilitacji kardiologicznej oraz

¹ OECD Report 2017. Tackling Wasteful Spending on Health; WHO Report 2010, Health System Financing: The Path to Universal Coverage.

kardiologicznej opieki specjalistycznej. Wyniki programu są bardzo pozytywne, np. udało się zmniejszyć śmiertelność pacjentów z 6,2% do 4,3%.

„Koncepcja Value-Based Healthcare integruje wielu interesariuszy systemu: pacjentów, personel medyczny, właścicieli podmiotów i instytucje regulacyjne wokół kluczowego i wspólnego celu jakim powinna być maksymalizacja wartości zdrowotnej. Mobilizuje do spojrzenia na podejmowane przez wszystkie te podmioty działania z perspektywy efektów tj. jakości i efektywności leczenia. Jej upowszechnienie w polskim systemie warunkowane jest oswojeniem leków i obaw przed publikowaniem wyników, bez których trudno doskonalić to co nie działa. Wymaga transformacji kultury organizacyjnej, a nie tylko zmiany podejścia do struktury zasobów czy organizacji procesów. Filarem systemu opartego na wartości zdrowotnej jest zarządzanie oparte na danych, otwartość na dzielenie się doświadczeniem, uczenie się od lepszych. Szczególną rolę we wdrażaniu VBHC może odegrać płatnik publiczny, doceniając tych, którzy są gotowi do ewaluacji swoich wyników, promując koordynację i odpowiedzialność za pacjenta - wyjaśnia **dr Małgorzata Gałązka-Sobotka, Dyrektor Center of Value Based Healthcare Uczelni Łazarskiego**, pierwszego w Polsce ośrodka naukowego, którego praca koncentruje się na integracji środowisk eksperckich, naukowych, pacjenckich, świadczeniodawców, płatnika publicznego oraz decydentów w celu jak najszybszej implementacji koncepcji VBHC do polskich realiów systemowych.

„Podejście Value-Based Healthcare, choć brzmi nieco enigmatycznie, oznacza w praktyce opartą na danych racjonalizację opieki zdrowotnej, by dostarczać pacjentom jak najlepsze leczenie przy optymalnym wykorzystaniu zasobów. Trzeba jednak pamiętać, że podejście to nie oznacza prymatu rachunku ekonomicznego, czyli maksimum zysku przy minimum kosztów. Wynik zdrowotny powinien uwzględniać koszty, ale nie skupiać się wyłącznie na nich” - mówi **Mikołaj Gurdała, dyrektor ds. innowacji EIT Health InnoStars**. – „EIT Health pracuje zarówno z niewielkimi podmiotami i pionierami, jak i potentatami ochrony zdrowia. Dzięki temu mamy unikalną perspektywę i możliwość inicjowania zmiany w europejskich systemach ochrony zdrowia” – dodaje.

Eksperti EIT Health opracowali matrycę implementacyjną, która pomoże we wdrażaniu modelu Value-Based Healthcare w życie². Ma ona pomóc w odejściu od podejścia ilościowego na rzecz wartości zdrowotnej i wyniku zdrowotnego. Nowe podejście ma także usprawnić posługiwanie się danymi w ochronie zdrowia, tak by było możliwe porównywanie efektów, benchmarking i analiza różnic pomiędzy osiąganymi wynikami zdrowotnymi w całej Unii Europejskiej.

² EIT Health, Implementing Value-Based Health Care in Europe: Handbook for Pioneers (Director: Gregory Katz) 2020.

„Innym ważnym aspektem jest doświadczenie pacjenta, które powinno być jak najlepsze. Jednak także w tym obszarze dane należy analizować z uwagą. W takich dziedzinach jak np. nefrologia czy diabetologia, udana terapia często wiąże się z tymczasowym pogorszeniem ogólnego samopoczucia pacjenta. Ten przykład obrazuje złożoność opieki nakierowanej na wartość. Zasady ramowe EIT Health opublikowano właśnie po to, by ułatwić poruszanie się po tym obszarze. Mam nadzieję, że będą one szczególnie przydatne właśnie teraz, kiedy zmagamy się z pandemią koronawirusa. Niewykluczone, że paradoksalnie wirus przyspieszy ewolucję systemów opieki zdrowotnej w kierunku Value-Based Healthcare” – dodaje Mikołaj Gurda.

Podręcznik EIT Health powstał pod kierunkiem **prof. Gregory’ego Katza, kierownika katedry innowacji i wartości w Szkole Medycznej Uniwersytetu Paryskiego** oraz przy współdziałaniu szerokiego grona uznanych ekspertów z całej Europy. Wykorzystano m.in. opracowania na temat VBHC przygotowane przez wiodące europejskie instytucje i firmy, takie jak: Santeon, Szpital Uniwersytecki w Bazylei, Szpital Akademicki w Uppsala, Martini Klinik, Diabeter, szpital New Karolinska, Netherlands Heart Registry, Gla:d, Menzis oraz National Health Service w Walii.

Prof. Gregory Katz skomentował: “Obecnie wielu pionierów VBHC w Europie podejmuje kroki, by polepszyć jakość leczenia oraz jakość danych i mierników. Większość aktywności w tym zakresie to inicjatywy oddolne. Obecnie wyniki zdrowotne są niezwykle zróżnicowane w zależności od stosowanego podejścia. Mierzenie i porównywanie wyniku zdrowotnego, nawet w przypadku tych samych schorzeń, jest utrudnione. Przez to trudno wdrażać innowacje i zredukować marnowanie zasobów. Oczywiście, Value-Based Healthcare jest we wczesnym stadium rozwoju. Niemniej, włączenie się do tego „nurtu” na początkowym etapie otwiera nowe możliwości i umożliwi znalezienie się w awangardzie nowych, jakościowych systemów ochrony zdrowia.”

Podręcznik EIT Health powstał pod egidą forum wymiany opinii EIT Health Think Tank. Skupia się ono na najbardziej palących wyzwaniach opieki zdrowotnej w UE. Think Tank zrzesza liderów opieki zdrowotnej i innych dziedzin, którzy wypracowują wizję opieki zdrowotnej przyszłości. Publikacja podręcznika oraz nowych zasad ramowych EIT Health to pierwszy krok z wielu, jakie EIT Health podejmuje, by stymulować zmiany w systemach ochrony zdrowia w UE i wdrożyć w tym obszarze rozwiązania nakierowane na wartości tak, by stały się europejską normą.

Podręcznik EIT Health oraz matryca wdrożeniowa VBHC dostępne są pod tym linkiem:
<https://eithealth.eu/think-tank-topic/value-based-healthcare/>